



בבית המשפט העליון

רע"א 1696/11

בפני: כבוד השופט י' דנציגר

המבקש: יבגני מלישב

נגד

המשיב: קצין התגמולים משרד הביטחון

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בבאר-שבע בע"א 34385-06-10 שניתן ביום 16.1.2011 על ידי כבוד ס. הנשיא ש' דברת וכבוד השופטים ר' ברקאי ו-א' ואגו

בשם המבקש: עו"ד א' גרביץ

החלטה

לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בבאר-שבע (סגנית הנשיא ש' דברת והשופטים ר' ברקאי ו-א' ואגו) בע"א 34385-06-10 מיום 16.1.2011, בו התקבל ערעורו של המשיב על פסק דינו של בית משפט השלום בבאר-שבע (השופטת (בדימ') ט' שחף), בשבתו כוועדת ערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום), התשי"ט-1959 [נוסח משולב], במסגרתו התקבל ערעורו של המבקש על החלטתו של קצין התגמולים שלא להכיר בקשר סיבתי בין אירועי דחק נפשי במהלך שירותו הצבאי לבין התפרצותה של סכרת סוג 1 (להלן: סכרת נעורים).

רקע עובדתי והליכים קודמים

1. כפי שעולה מפסקי הדין של הערכאות הקודמות, המבקש התגייס לשירות סדיר בצה"ל ביום 3.9.2002 בפרופיל 97 כשהוא בריא ואינו סובל ממחלה כלשהי. בתום השירות הסדיר המשיך המבקש את שירותו הצבאי בתנאי קבע. בתחילת חודש ינואר 2006 אובחנה באקראי סכרת נעורים אצל המבקש. ביום 17.9.2006 דחה המשיב את

תביעתו של המבקש להכיר בקשר הסיבתי שבין תנאי שירותו הצבאי לבין התפרצותה של סכרת הנעורים על רקע אירועי דחק נפשי שהתרחשו לטענתו במהלך שירותו הצבאי.

2. לטענת המבקש, הוא היה נתון לדחק נפשי החל משלב הטירונות, שם סבל מהתעללות מתמשכת של החיילים עימם שירת ולאחר מכן בקורס הנהיגה בו השתתף נגזז שערו והוא אוים בנשק. בנוסף טען המבקש כי במסגרת תפקידו כנהג סוורים ואמבולנס היה חשוף פעמים חוזרות למצבי מתח, חרדה ומצבים מסכני חיים, כמו חשיפה למראה גופות מחבלים, פצועים מדממים וחייל הרוג בתאונה כשעליו הוטלה המשימה להעביר גופתו לבית החולים.

3. לערעורו של המבקש בבית משפט השלום צורפו מכתביהם של קצין מחט"ב רמון, קצין הרפואה החטיבתי, מפקד הפלוגה בה שירת ושל חיילת ששירתה עמו. כמו כן נתמך ערעורו של המבקש בחוות דעת רפואית. בעדותו בבית משפט השלום העיד המבקש ופירט אודות הלחץ הנפשי בו היה נתון במהלך שירותו וכן תיאר אירועים ספציפיים שהיו כרוכים לטענתו בדחק נפשי.

4. בית משפט השלום קיבל את גרסתו של המבקש אודות תנאי שירותו והחוויות והאירועים שאליהם נחשף החל משלב הטירונות ובהמשך בקורס הנהיגה וביחידה בה הוצב. בית משפט השלום קבע כי עדותו של המבקש נתמכה במסמכים שצירף ובחוות הדעת הרפואית מטעמו. בית משפט השלום דחה את השגותיו של המשיב במישור העובדתי ואת טענותיו בהקשר למהימנותו של המבקש. במישור המשפטי הפנה בית משפט השלום בין היתר להחלטתי ברע"א 8495/09 בן אסייג נ' קצין התגמולים (לא פורסם, 12.1.2010) (להלן: עניין בן אסייג) ולפסיקה נוספת והצביע על כך שהמסקנה העולה היא שגם אם לא הוכחה אסכולה רפואית המכירה בקיומו של קשר סיבתי בין אירוע דחק נפשי לבין התפרצותה של סכרת נעורים הרי שיש בידו של הטוען לקשר סיבתי כאמור להוכיחו בנסיבותיו הקונקרטיות ואין דרכו נחסמת. בית משפט השלום קבע כי מהראיות שהובאו לפניו הוכיח המבקש קיומו של קשר סיבתי בין התפרצות סכרת הנעורים לבין תנאי שירותו. כנגד פסק דין זה ערער המשיב לבית המשפט המחוזי.

5. בית המשפט המחוזי הדגיש כי אין הוא מתערב בממצאי עובדה ומהימנות של בית משפט השלום אך סבר כי יש להתערב בשאלה המשפטית בדבר הקשר הסיבתי המשפטי שבין אירועי הדחק הנפשי הנטענים על ידי המבקש לבין תנאי שירותו הצבאי.

בית המשפט המחוזי ציין כי על אף שטרם התגבשה אסכולה רפואית המכירה בקשר סיבתי בין אירוע דחק נפשי לבין התפרצות סכרת נעורים, בתי המשפט נטו להכיר בקשר סיבתי כאמור כאשר נסיבות המקרה הקונקרטי הצביעו על דחק נפשי חריג להבדיל מאירוע טריוויאלי, זאת על בסיס המבחנים שנקבעו לבחינת קשר סיבתי משפטי בתביעות כנגד קצין התגמולים בדנ"א 5343/00 קצין התגמולים נ' אביאן, פ"ד נו(5) 732 (2002) (להלן: הדיון הנוסף בעניין אביאן). על רקע המבחנים שהותוו בדיון הנוסף בעניין אביאן, קבע בית המשפט המחוזי כי האירועים שחוה המבקש ותנאי שירותו אינם חריגים ולכן לא מתקיים קשר סיבתי משפטי. כן קבע בית המשפט המחוזי כי לא מתקיימת דרישת סמיכות הזמנים בין האירועים שתוארו על ידי המבקש לבין התפרצות סכרת הנעורים.

כנגד פסק דינו של בית המשפט המחוזי מכוונת הבקשה שלפני.

נימוקי הבקשה

6. המבקש טוען כנגד קביעתו של בית המשפט המחוזי לפיה תנאי שירותו לא עלו כדי אירוע דחק נפשי המצדיק הכרה בקיומו של קשר סיבתי כאמור כמו גם לגבי קביעתו בנוגע להיעדר סמיכות הזמנים. המבקש טוען כי לא היה בחוות הדעת הרפואית מטעם המשיב כדי לבסס טענה בדבר היעדר הכרה בקשר הסיבתי שבין אירוע דחק נפשי לבין התפרצות סכרת נעורים וכי מנגד הוצגה חוות דעת רפואית משמעותית מטעמו. עוד טוען המבקש כי ישנן מספר גישות בנוגע לקיומו של קשר סיבתי כאמור ומשכך מדובר באסכולה בהתהוות שדי בה כדי לבסס את טענתו. המבקש מפנה להמלצותיו של בית משפט זה לקצין התגמולים להקים ועדה בלתי תלויה שתבחן את נושא הקשר הסיבתי בין אירוע דחק נפשי לבין התפרצות סכרת נעורים ובהקשר זה טוען המבקש כי קצין התגמולים נמנע מלעשות כן ומשכך יש לראות את קצין התגמולים כמי שמונע הכרעה במחלוקת והדבר צריך לפעול לחובתו.

דיון והכרעה

7. לאחר שעיינתי בבקשה על כל נספחיה וכן עיינתי באסמכתאות אליהן הפנה המבקש, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות אף מבלי להיזקק לתגובת המשיב.

8. הלכה מושרשת בפסיקתו של בית משפט זה היא כי רשות ערעור ב"גלגול שלישי" תינתן רק במקרים המעוררים שאלה עקרונית או משפטית החורגת מגדר עניינם

הפרטי של הצדדים לסכסוך [ראו: ר"ע 103/82 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לו(3) 123 (1982); אורי גורן סוגיות בסדר דין אזרחי 632-633 (מהדורה עשירית, 2009); משה קשת הזכויות הדיוניות וסדר הדין במשפט האזרחי ב 1271-1273 (מהדורה חמש עשרה, 2007)]. הלכה זו יושמה גם בבקשות רשות ב"גלגול שלישי" כנגד קצין התגמולים [ראו למשל: עניין בן אטייג, סעיף 15; רע"א 7271/10 אדרי נ' קצין התגמולים (לא פורסם, 2.1.2011) (להלן: עניין אדרי), סעיף 7].

9. סבורני כי מבחנים אלו אינם מתקיימים בנסיבות המקרה שכן הסיבה בגינה התקבל ערעורו של המבקש בבית משפט השלום ובשלב מאוחר יותר התקבל ערעורו של המשיב על ידי בית המשפט המחוזי היא אינה קיומה או היעדרה של אסכולה רפואית המכירה בקיומו של קשר סיבתי בין אירוע דחק נפשי לבין התפרצות סכרת נעורים אלא נסיבותיו הקונקרטיות של המקרה דנן והשאלה האם יש בהן כדי להקים את הקשר הסיבתי הנדרש. משפסקי הדין של הערכאות הקודמות לא התבססו על קביעה בדבר קיומה או היעדרה של אסכולה רפואית כאמור, ברי כי שאלה זו אינה יכולה לבסס עילה למתן רשות ערעור ב"גלגול שלישי". ודוק, שאלת קיומו או היעדרו של קשר סיבתי משפטי בתביעות כנגד קצין התגמולים בנסיבות קונקרטיות נדונה והוכרעה בדיון הנוסף בעניין אביאן (שס, בעמ' 761-762) ובית המשפט המחוזי יישם מבחנים אלו בפסק דינו.

10. לא אכחד כי תתכן פרשנות שונה מזו שנתן בית המשפט המחוזי לנסיבות המקרה בשים לב להתייחסותו של השופט מ' חשין (כתוארו אז) בדיון הנוסף בעניין אביאן באשר לאופן קביעת קיומו של קשר סיבתי משפטי בין תנאי השירות לבין התפרצותה של מחלה קונסטיוציונלית, שם הדגיש כי:

"אשר לחוקי הנכים – ובהם חוק התגמולים – גישת בית-המשפט היא, מאז-ומקדם, כי יש לפרשם ברוח-לב ולא ביד קמוצה, מתוך רצון להיטיב עם הנכה ושלא להקפיד עמו. חוקים אלה ייעודם הוא להיטיב עם הנכה – בענייננו: עם נכי צה"ל – להיטיב ולגמול טוב למי ששירתו את המדינה ונפגעו בעת שירותם ובקשר עם שירותם, ועל דרך זו יפורשו ויוחלו." (שס, בעמ' 743; כן ראו הערותיו הנוספות בעמ' 744-745; בנוסף לכך ראו דבריו של המשנה לנשיא ש' לוין בעמ' 767).

ודוק, לכל היותר עסקינן באופן יישומם של כללים משפטיים ידועים היטב על נסיבותיו הקונקרטיות של המקרה ומשכך אין הצדקה ליתן למבקש רשות ערעור ב"גלגול שלישי".

11. זאת ועוד, במסגרת ניהול ההליכים בעניין אדרי, ובהמשך להמלצתו של השופט א' רובינשטיין ברע"א 471/06 פלורנטין נ' קצין התגמולים (לא פורסם, 13.9.2006) ולהחלטתי בעניין בן אטייג, הוריתי לקצין התגמולים להגיש הודעה בה יודיע האם יושמה המלצתו החוזרת של בית משפט זה להקים פאנל מומחים בלתי תלוי שידון בשאלת קיומו של קשר סיבתי בין חשיפה לאירוע דחק נפשי לבין התפרצות סכרת נעורים. ביום 5.1.2011 הוגשה הודעת העדכון מטעם קצין התגמולים. מההודעה עולה כי ביום 24.8.2008 הוקם פאנל מומחים במינוי מנכ"ל משרד הבריאות. מסקנותיו של הפאנל המקצועי היו כי אין אסכולה רפואית מוכחת המכירה בקשר סיבתי בין דחק נפשי לבין התפרצות סכרת נעורים, אולם קשר סיבתי כאמור עשוי להתקיים במקרים פרטניים ומשכך יש לבחון כל מקרה לגופו. מסקנותיו של פאנל מקצועי זה מתיישבות עם מגמת הפסיקה כאמור לפיה אין בהיעדר אסכולה רפואית מוכחת כדי לחסום את דרכו של תובע קונקרטי מלהוכיח קיומו של קשר סיבתי בנסיבותיו הפרטניות.

12. אשר על כן, דין הבקשה להידחות. משלא התבקשה תגובת המשיב איני עושה צו להוצאות.

ניתנה היום, י"ח באדר ב' התשע"א (24.3.2011).

שׁוֹפֵט